

Megjelenik ez a lap hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Félévre . . . . . 3 ft. — kr.
Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.

A szerkesztő irodája:
Nagypiacz 322 szám.

Lakása: Bolgárszeg 1425 sz.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért 4 kr. (1—10 sornyi hirdetés ára mindig 40 kr.) — Bélyegdíj minden igtatáskor 30 kr. — Nagyobbhirdetéseknél alkuszertint. — Hirdetések fölvetnek a szerkesztőségénél.

„Nemere,

politikai, közgazdasági és társadalmi lap idei negyedik évfolyama október hóval kezdődik.

Előfizetési ára egy negyedévre 1 ft. 50 kr. Félévre 3 ft.; egész évre 6 ft. Szerk.

Országgyűlés.

Szept. 23-idi ülés.

Mihályi Péter Tordamegye a XVI. szepesi város és Békésmegye nevében a virilis szavazatok eltörlését kéri. Bakcsi F. a belügyi és igazságügyi miniszterekhez intéz interpellációt a volt székely huszárcsaládok tulajdon joga feletti szabad rendelkezés érdekében. — Kérdi: megbizottja illetékesen ígerte-e meg, hogy a volt székely huszár-családok tulajdonukat visszakapják és szándékozik-e a lóbeszerzési alapra nézve a tulajdonjog mellett a szabad rendelkezési jogot is kieszközölni. Gr. Péchy a kolozsvári bányagazgatóság kérvényét terjeszti be. Degré Alajos a borsod-miskolczi kiházasító egyesület ügyében intéz interpellációt a miniszteriumhoz. Brennenberg Mór kővárvidék érdekében ad be törvényjavaslatot, sürgetvén, hogy a vidék törvényeseket nyerjen. A bírálóbizottság jelentése szerint a kifogásolt képviselők — kivéve egyet — mind igazoltattak. Széll Kálmán a pénzügyi, Szögyényi László a központi bizottság részéről terjeszt be jelentéseket, Molnár Aladár a tanügyi bizottság jelentését a kolozsvári egyetem tárgyában.

A hajó-építésre és felszerelésre szükséges tárgyak vámmentes behozataláról szóló törvényjavaslat általánosan elfogadtatik.

A Portugáliával kötött kereskedelmi szerződésre nézve Simonyi Lajos felvilágosítást kér, mit Szlávy József megad. Csernátony Lajos megjegyzi, hogy nem az történik, ami Magyarország iparosainak érdekében van, hanem az ami Ausztria iparosainak érdeke. Ezután

a törv. jvsl. általánosságában elfogadtatott. Várady Gábor megjegyzte, hogy a miniszterium gondosan kerülje az „osztrák-magyar birodalom“ elnevezést, melyet az indokolásban használt. A honvédszázaljak szaporításáról szóló törvényjavaslat általánosságban elfogadtatik. Ülés végén elnök bemutatja Orbán Balázs marosvásárhelyi képviselő megbízó levelét és a függő államadósság ellenőrzésére kiküldött bizottság jelentését.

Szeptember 24-iki ülés.

Stanescu Imre interpellációt nyújt be az iránt, miért használják a postai hatóságok és a kereskedelmi és pénzügyi miniszterium hivatalos közegei — az egyedüli hivatalos államnnyelven a magyaron kívül a németet is. Ennek okát a hivatalos germanizációban találja csak, mert ha czélszerűség vezetné a miniszteriumot, akkor fogná ugyan használni a német nyomtatványokat is, de csak vidéken, a tájnyelv szerint, különben pedig más nemzetiségek nyelvét is részesítené e kedvezményben; ha pedig a dualismus iránti tekintetből teszi ezt, akkor kéri sziveskedjék a paritás elvénél fogva Lajtántul is a magyar nyelv hivatalos mellékhasználatáról ott is intézkedni.

Nagy derűtséget okozott midőn Györffy előterjeszti a br. Wodianer Béla ellen benyújtott kérvényt, melyet Kvassay vesztett el az utcán, s melyet ismét megtaláltak.

Kvassay a III. bizottság nevében tesz jelentést, melyet azonban többek felszólalására semmisnek jelentettek ki, minthogy nem az elnök nyújtotta azt be.

Miután ismét több képviselő igazoltnak jelentetett — köztük Wächter és Trauschenfels — következett a válaszfelirati bizottság jelentése. Azután Tisza Kálmán nyújtá be a balközép felirat-javaslatát. Simonyi Ernő bejelenti, hogy a legközelebbi ülésen maga és elvtársai nevében szintén egy felirati javaslatot fog benyújtani. Trifunác Sándor is benyújt egy felirati javaslatot.

Háromszéki leányárvaház.

Háromszék, szept. 25. 1872.

Bizonyos forrásból tudjuk, hogy Háromszék lelkes hölgyei, közöttük a leglelkesebbek egyike a zágoni nőegylet elnöke, egy „háromszéki leányárvaház“ felállítását tervezik.

Fölhívások mennek szét nem sokára: felkérni azokat, kiknek ily nemes czélu közdolgoz iránti érdeklődése ismeretes, arra, hogy résztvegyenek egy közös értekezletben, hol az ügy nyilvánosan fölvetvén kivitelére a legelső szükséges intézkedések megtéteszenek.

Felesleges dolog hosszason szólni az árvaházak szükségességéről. Szükségtelen terjedelmesen mutogatni azt is, hogy Háromszéknek mily nagy áldás lenne egy leányárvaház, hol az elhagyott s gyámol nélküli árva leány gyermekek felvételén a koldulástól, az erkölcsen elajásodástól megóvassanak, s a társadalom javára fölnevelteszenek. Nézzon el akárki a vásárok alkalmával a szám nélküli koldusokon s az azokat vezető szerencsétlen gyermekeken, vagy figyeljen néha az Oláhországba vivő utakon az onnan jövő, rájuk nem illő ruhákkal felezifázott szerencsétlen leányokra, s meggyőződhetik arról, hogy Háromszék lelkes hölgyei midőn egy „háromszéki leányárvaház“ felállítására indulnak el, oly munkatért választanak magoknak, melyen százezrek áldása fogja kísérni nemes törekvésüket.

Minő meleg szívvvel s igazi lángoló buzgósággal fogták fel Erdély más vidékein az árvaházak ügyét, annak tényes bizonyosságát olvastuk a télen és tavaszon a lapokban a kolozsvári, most közelebb a m.-vásárhelyi árvaházra történt nagyszerű és szép áldozatokban.

Nem kételkedem a fölül, hogy Háromszék derék hölgyei is ily lelkesen fogják fel a nagy és szent ügyet, s igazi honleányi érzéssel s tiszta keresztény szeretettel a mint a „Fölhívást“ veszik azonnal munkára indulnak.

Oly munka az, melyet tenni mindenkinek valódi

TÁRCZA.

Korunk mozgalmi.

(Folytatás és vége.)

Századunk humánus szelleme talán megóv hasonló jelenetekről, hol az igazság kivívásáról lesz szó. Nagy reményem van ehez, mert az alkotmányos állapotok észrevehetőleg gyarapodnak. Ma már a népek tekintélyes száva van saját ügyeit illetőleg. Ma nem egyesek kormányozzák, hanem önmaga; következőleg nem fog fegyverrel fordulni maga ellen ott, hol szelidebb eszközökkel is biztos lesz győzelme.

Lássuk tehát minő irányu lesz korunk mozgalma? Mit kíván az ember, mint egyház, társadalom és nemzettag az államtól? Mert, hogy a mozgalom e három irányban indult meg, az kétségtelen. Egyik vagy másik irány előre lökethetik időre, de egyik sem marad el, mindhárom megoldandó, mert az emberi természetet nem lehet csonkán, megbénítva képzelni.

Az emberi természetet csak akkor lehet öszhangzólag emelni, csak akkor lehet tökéletes embert remélni, ha az, mi az egyház tagnak megvan engedve, nem lesz tiltva a társadalom, a nemzet tagjának is. Ellenkező esetben csak fél embert teremünk, ha míg egyik tehetségét szabadon fejtheti ki, a másik békóba lesz verve.

E pontokra így általánosan igen könnyű megadni a találó feleletet. Azt lehet mondani, hogy az állam adja meg az embernek a lehető legnagyobb szabadságot az élet minden viszonylatában, engedjen szabad tért az egyének belső és külső tehetségei kifejtését illetőleg. Ez volna a leghelyesebb ut és mód arra, hogy egy tökéletesebb ember faj álljon elő.

Csak az a baj, hogy az a szabadság nagyon elasztikus fogalom. Lehet ide-oda nyújtani, magyarázni. Az elméletben megállapított fogalmát bajos a gyakorlati élettel összeegyeztetni. Ha nem itt e földön, hanem valahol felette élénk, ha nem szenvedélyektől és megrogzított szokásoktól saturált emberek, hanem angyalok

volnánk; akkor azt mondanám, adjuk az embernek kezébe azt a korlátlan szabadságot, melyet a legszebb elmélet kitalált.

De a míg e siralmak völgyében élünk, félő, hogy visszaélünk vele ember társaink megrontására. A gyakorlati élet még a jelen viszonyok között is ezt bizonyítja, midőn sok tekintetben megkötöttek kezeink, hát még ha felszabadulnánk minden mérséklő hatás alól.

Ma a hány ember, nemzetiség, vallásközönség, annyi a szabadságról nézet; mindenik a maga oldaláról tekintve a dolgot. Az egyik egyház s vezetői megvanak áldva, felvannak ruházva a mai korbá semmikép sem illő politikai jogokkal, kiváltságokkal, társadalmi előnyökkel; s hogy mindezeket gyakorolhassák, a kellő fényvel, méltósággal kifejtessék, hogy tündökölhesse nek „mint a világ világosságai“, még emellett nagy földbirtokokkal; a másik magára van hagyatva saját erejére utalva. S mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy míg ez utóbbi néma halgatással tűr, s remél a jövőtől, az előbbi még nagyobbra vágyik, még többre vágyik, még többre szeretné kiterjeszkedni, s midőn látja a tehetetlenséget, az akadályokat, mely a józan közvéleményben utját állotta, elkereszteli a mai kort barbarnak, felforgatónak, forradalmárnak, a szabadságra éretlennek, s jézsuita pofával kesereg az ő nyomoru, elhagyott állapotán.

Igy vagyunk a nemzetiségekkel is. Az egyik nem elégszik meg, hogy államban él, hanem még az államban is államot akar formálni. A szabadság, az egyenlőség hajnala kezd derengeni minden nép számára, de azért némelyek nem szünnék meg régi kiváltságaikon lovagolni, nem szünnék meg különleges, az összeség felett álló helyzetet követelni a magok számára. Ilyen a szabadság fogalma a gyakorlati életben. E separatistikus törekvések mindenesetre megvannak, százféle alakban nyilvánulnak napjainkban. A kérdés csak az, hogy elszivelheti-e az állam, hallgathat-e szavukra.

Leghatározottabban kimondjuk, hogy nem. — Az államnak semmikép sem feladata a felekezeti és nemzetiségi érdekek legyezetése; nem szegődhetik egyik-

nek vagy másikkal védőjévé. Csakis állami általános szempontok lehetnek azok, melyeknek cselekedeteiben vezérlni kell, mert az általános intézmények alapítása oly természetű, hogy gyümölcseit minden nyelvű és hitű ember egyformán élvezheti. Csak ily intézmények alapítása által kerülheti ki az állam azon elnevezést, hogy különleges érdekek szolgálatába állott.

Vegyük már most egyenként a pontokat. Mit kívánhat az ember mint felekezeti tag az államtól?

Hogy e kérdésre tisztán megfelelhessünk, vizsgáljuk meg közelebről a hit, a vallás lényegét. A hit a lelkiismeret dolga. Benső egyéni működés. Keresése és megtalálása azon viszonyoknak, melyben ember istenhez, mint minden létező alap okához, végső forrásához áll. Így fogva fel a kérdést, látszik, hogy a hit nincs semmi módosító, átalakító vagy tagadó vonatkozással a világi dolgokra, az állami intézményekre. Az tisztán lelki működés. A benső életből jő, s arra vonatkozik, annak szükségletét elégíti ki. Következőleg egy oly talaj működési tere, mely a külső behatásokat, befolyásokat nem szenvedheti meg. „De internis non judicat praetor.“ Régen megmondották már ezt; de mindig igaz marad. A lelki működés tehát semmikép se tartozhatik világi megítélés alá, mert az erkölcsi világrendhez tartozik. Igaz bíró, valódi megítélő csak a lelkiismeret lehet. Következőleg az egyéni vallásos meggyőződés ment és sérthetetlen mindaddig, míg csak lelkiekre, az ember benső lényére vonatkozik. — Engedjünk tehát szabad folyást mindenki meggyőződésének; hadd imádjá és tisztelje istenét úgy, a hogy jobbnak látja, a hogy lelki szüksége parancsolja.

Mert ember és isten közötti viszony egészen más természetű, mint az, melyet az emberekkel viszonylatban alkotunk. Míg ez csak anyagi érdekeink előmozdítását célozza, vagy ha szellemerkölcsi természetű is, de mindig az állam határain belül mozog, következőleg ezek szabványaihoz kell alkalmazkodnia, addig istenhez viszonyunk szellemi, láthatatlan természetű, hatását nem a külső, hanem a belső embernek kell megérezni.

A vallásnak csak akkor van meg ez az éltető hatása

becsület, s melyet magától elutasítani, másra bizni, vagy csak halogatni is kötelesség mulasztás.

Szívünkben kívánjuk, hogy Háromszéknek munkára teremtett lelkes hölgyei ezen előttünk most felnyíló új s szép munkamezőn nemes és hű kötelesség érzettel mozogjanak, s törekvésüket úgy segítse meg a jó Isten, hogy sok szegény árvának kezeik munkája után megtermendő boldogsága, s a mellett minden jóknak áldása legyen jutalmuk.

Keleti.

Bukuresti levél.

Bukurest 1872. szept. 23.

Mióta Koos Ferencz ur körülbelül eltávozott, azóta mit sem hallottak erdélyi testvéreink rólunk, pedig mi is élünk még s talán virágzunk is; jóllehet aránylag 1868 óta nem haladtunk semmi tekintetben annyit mint addig, de ez nem annyira részvétlenségünk és érzéketlenségünknek tulajdonítható, mint erő hiánynak; különben örömeinket kell kifejeznünk jelen állapotunk felett is, tekintve azon zivataros idöket, mit egyházunk s együletünk — e kettő itt szorosán összefügg — nem rég átélt.

Együletünk mely 1871-ben az „ifjúsági körrel“ a czélből egyesült „Hunnia egyület“ czim alatt, hogy annál erősebb kitartóbb s minden tekintetben a kor igényeinek megfelelő legyen, nevezetes haladást tett: számos magyar lappal körülbelül 400 kötetre menő magyar könyvtárral és különféle folyóiratokkal bir, évenként 2—3 esetleg több igen kedélyes s mondhatni itt páratlan tánczvizalmat rendez, melynek tiszta jövedelme részint az egyház részint az iskola költségei fedezéséhez járul; az egyület tagjai nagy contingensét a magyarok teszik, de azonkívül más nemzetiségű pártoló és alapító tagjai is vannak.

Egyházunk is meglehetősen productumot mutathat föl, a mi kitetszik abból, hogy nem rég segédlelkészi illetőleg tanítói pályázatot hirdetett — mert a tanulók száma annyira szaporodott, miszerint az alkalmazásban levő tanítók nem képesek már megfelelni foladatuknak — de fájdalom egy pályázó sem jelentkezett; épen azért van szerencsénk az erdélyi tanító urak becses figyelmét egyházi érdekeink előmozdítására felhívni; mert mi eléggé igyekezünk s felhasználunk minden eszközt arra, hogy a távolban fenntartsuk nemzetiségünket,

a korrall egyenlő lépésekkel haladjunk szóval, hogy az erdélyieknek méltó testvérei lehessünk.

Ifj. Homoky Ferencz.

Közgyűlés.

Folyó 1872-ik év szeptember 8-án délután 4 órakor a brassai magyar társalgó egyület rendes őszi közgyűlését megfogja tartani, mire az egyület t. cz. tagjai tisztelettel meghívattak.

A választmány.

Hálanyilváníás.

Tkts. Ferchat Ferenczné urasszonynak Brassóban a rozsnói rom. kath. imaház számára kegyesen adományozott 130 o. é. frt. hálát mond

Rozsnó, 1872. szept. 28.

a rom. kath. község.

V e g y e s.

(A képviselőház) szombaton ment a királyi várba Budára a fejedelemnek magát bemutatni. Máskor a kétfejű sasos fekete-sárga zászló mellé szokták tüzni elbusulni való jelzésül egy kis nemzeti zászlót is. Most — ez is elmaradt.

(A vasutak csatlakozásáról) szóló egyezmény, mely szerint a brassai csatlakozás a bodzai szorosnál lesz, e hó 23. kötetett meg Bukurestben.

(A kolozsvári egyetem) f. év november hó elején fog megnyitni, mivel a felszerelés és berendezés, valamint a szükséges épületek átalakítása hosszabb időt vetek igénybe.

(Felső-Fejérmegye) f. hó 25-én tartott iskola tanács ülést, 26. és 27-én megyei bizottmány gyűlést, mindkettőt Hidvégén. Tér szűke miatt most nem adhatunk bővebb közleményt említett gyűlésekről; annyit azonban már most nagy örömmel jegyzünk föl, hogy a pesti magyar népszínházra mintegy 500 frtot adtak össze ez alkalommal a gyűlés tagjai.

A „Gyertyánffy János és fia“ helybeli czég végeladást rendez len és selyem szöveteiből. Egész üzletét is hajlandó eladni. Bővebben értesít jövő számunk hirdetése.

Közgazdaság.

Miért nincs jövedelem Rikán belől a gazdasázból?

Lótenyésztés.

(Folytatás.)

Tagosítás és eseléndrendszer mindenek előtt szükséges arra, hogy a lótenyésztésben valamire mehessünk. Maglovakról gondoskodott a kormány, jó vértű anyakanczáink vannak nekünk, lovaink több előnyös tulajdonságairól ismeretesek; mind ez Angliában eleinte nem volt, s mi még sem haladunk. Mért?

Majd minden földmivelő székelynek van egy pár igás kanczája, melyeknek még meg vannak eredeti jó tulajdonai, de annyira elaprósodtak és elrongyosodtak, hogy gazdájuk szégyenli az álladalmi csődörhöz vinni — ingyen kibágtatás végett, hanem a közös ménesben hájja ki a község csödöre; de mivel ez rendszeren roszul tartva alig győz 30 kanczát, a többi többnyire a ménesbe járó 2 éves csödörösikók hájja ki, miből a nemzedék épen nem erősbül sem nemesedik.

Országos törvényeink nem rendelkeznek ezen káros visszaélések ellen, azért gondoskodjanak erről vértünkbelől választott tisztviselőink; irassák össze a meghágandó kanczákat és vizsgáltsák meg szakértők által a közös csödört, s ha nem czélirányos, tiltsák be vagy heréltessék ki; ha pedig alkalmas, de nem elegendő, szerezzenek be anyai csödört, mennyi a kanczák számának megfelelő.

De ha mindezen akadályok el is hártatnak, még sem tud a köznép a lótenyésztésben haladni, mert a tagosítás nem léte miatt nyári takarmányt nyárban sem természthet és luczernát épen nem állíthat; nyári istállózás nélkül pedig az angol sem tud értékes csikót nevelni.

A köznép nem is azért tart kanczákat, hogy a szaporodást eladás által értékesítse, hanem hogy azzal gazdaságát folytathassa; de ekkor ne is legyen lótenyésztő és ne okozzon kárt az államgazdaságnak, hanem dolgozzék herélt, vagy meddő kanczákkal, ámbár a csikós kanczát is fel lehet használni erejéhez képest bármunkára.

Különösen a nagyobb birtokosok, kiknek kaszáloi terméséből nyári tartásra is elég marad és belsőjökön elegendő luczernások van, használhatják a csikós kan-

akkor érezzük üdvös befolyását vallásos erkölcsi életünkre, ha alapja önmeggyőződésünk, önvizsgálódásunkban van; ha mi adjuk meg lelkünknek azokat az égi szárnyakat, melyeken az a legtekélyesebb valóhoz emelkedhetik, s nem más mutatja ki az üdvösségre vezető utat. És itt elérkeztünk ahoz a kérdéshez, hogy vajjon a dogmák rendszerének van-e ésszerű alapja, megállhatnak-e azok a józan ész ítélő széke előtt?

Ha minden ember kikérdeztetnék egyénileg vallásos meggyőződését illetőleg, hogy mit hiszen, s így különböző csoportokra osztanak az emberiséget a nézet egysége szerint, akkor azt mondanám, hogy foglalják össze minden csoport nézetét, s hirdessék ki hitcikkely gyanánt, mint tényleges állapotot. Még akkor sem tartanám azt örökre megállapítottnak, megközelíthetetlennek, hanem olyanoknak, mely az emberiség előhaladásával együtt folytonos változásnak, reformnak van alá vetve. Mit mondjunk aztán az oly dogmákról, melyek négy fal között, kevesek által készíttetek, s egyszerre csak elárastották a világot, ily szavak kíséretében: higgy, vagy elkárhozol. Mit mondjunk azokról a hitcikkelyekről, melyekbe még a csinálók se hittek, melyeket nem lelki szükség, hanem a hatalom vágy dictált tolluk alá? Mit mondjunk azokról, melyek ily záradékkal vannak ellátva; „a ki ennél többet vagy kevesebbet hiszen, elkárhozzék.“

Hisz a vallásnak éltető eleme a szabad vizsgálódás. Lényegileg nem egyéb, mint elmerülés önmagunkban annak a keresése végett, ki mindennek teremtője, megtartója. Ha így áll ez, miféle ésszerű alapja van annak, hogy más kigondol valamit, s aztán a mi lelkiismeretünkre erőszakolja, fejünk fölé tartva Damokles kardként az öröküdvösséggeli fenyegetést. A legnagyobb despotia, a legnagyobb zsarnokság a lelki világban az, mit a lelkiismereten a lelki ismeret nevében elkövettek. Mintha bizony isten egyik embert gondolkozni, észlelni, itélni teremtette volna a végre, hogy a másik merő passivitásra kárhoztatódjék, hogy szolgálai hűséggel fogadja el a más által kigondolt tételeket.

Bizony nem isten, hanem az ember volt elég lelkiismeretlen saját ember társától megtagadni a gondolkozási erőt, a fejlődés lehetőségét.

Engedjünk tehát szabad folyást a vallásos meg-

győződésnek. Hagyjunk mindenkit magára a hit dolgában mindaddig, míg az az ember benső működése marad, míg semmi hatással nincs az az állami, a társadalmi életre. Mihelyt pedig oly állapotba helyezze magát az egyén, vallási meggyőződése által felvértezve, mely a polgári kötelességek teljesítését lehetetlenné teszi, azonnal bele szolliása van az államnak, mert e hit többé nem elvont, láthatatlan következményü, hanem a polgári kötelességek teljesítésébe ütközik, tehát hatása külsőleg is érezhetővé válik. A názárénusok egyik hitcikkelye kárhoztatja a háborút, s szigorúan megtiltja a katonáskodási kötelezettség teljesítését. A Talmud nem tartja bűnnek, ha zsidó keresztényt csal meg. Ime! hol jó összeütközésbe a hit az állam érdekeivel. Az államnak csakis ily esetben van beavatkozási jog. Mind más esetben a vallásos meggyőződés szent és sérthetetlen.

Mit kívánhat az ember mint társadalmi tag?

Évögre vizsgáljuk e szót: társadalom, s azonnal megtaláljuk a találó feleletet. A társadalom egy oly állapotban élését jelenti az embereknek, hol már maga a társulás ténye megkívánja az egymáshoz közeledést, az emberekkeli érintkezést. Azért lépünk szövetségre ember társainkkal, hogy a velük való érintkezés által erejüket segítségünkre hívjuk anyagi és szellemi szükségleteink kielégítése végett, melyeknek megfelelni egymagunkra képtelenek vagyunk.

A gyengeség érzete volt az, mely az első embereket társadalomra, egyesülésre utalta. Pedig nekik még nagyon kevés szükségletük volt, csaknem kizárólag a test fenntartására vonatkoztak. A mint halad az emberiség a miveltségben, szükségletei mind szaporodtak, s maga a társadalom alakja is mind nagyobb terjedelmet vett. Így közeledtek az egyes családok egy közös törzshöz; ez egy nemzetiséghez, a nemzetiségek pedig egy fajhoz; eképen alakultak meg az emberiség egyes családtagjai, a nemzetek.

S ma a miveltség óriási előhaladásával, szükségleteink nagyobb mérvbeni gyarapodásával, mind általánosabbá kezd válni a tudat, hogy csak akkor tudunk valódi emberré fejlődni, ha az egész emberiség közre munkál előhaladásunkra. Így nagyobbodnak nézeteink, így lép előtérbe az a tudat, hogy mi az emberiség tagjai is vagyunk. Így lépünk ki a szűk nemzetiségi kor-

látok közül anélkül, hogy hűtelenek lennénk saját vezéreinkhez.

Igy fogva fel a társadalom lényegét, önként következik, hogy az ember jogosan megkívánhatja az államtól a szabad társulás tényét, mely természeti szükségesség. Megkívánhatja, hogy minden akadályokat elhárítson, mely embertársaihoz való közeledését megnehezítené. Ha ezt nem teszi az állam, megvonja a lehetőségét annak, hogy az ember emberré képződjék. Itt tűnik ki azon visszas helyzet, melyet a középkorban, s még napjainkban is a különböző kasztoz képe nyújt. Az emberek között elválasztó különbségeket nem külső javak, rang, méltóság által lehet létre hozni; csak egyedül a lelkiismeretes munka az, mely egyik embert nagyobbá, a másikat kisebbé tehet. Épen ezért az államnak saját érdeke követeli, hogy a külsőségeken alapuló osztály különbségek megszűnjenek, osztályozzák az emberek önmagukat önként a természet rende szerint lelki tehetségeik arányához képest. Ezen az osztályozáson alapul az igazi demokrácia. Csak ekkor fejlődhetik ki valódi szabad verseny, melynek jótékony hatása visszahat az állami lét minden viszonyaira. Mig egyik osztály csak azért megközelíthetetlen, mert több vagyona nagyobb rangja van, addig a társadalmi erők nem működhetnek egy közös cél felé. Le kell tehát rontani minden oly választó falat, mely nem az ember valódi természetén alapul, könyívé kell tenni az embernek a közeledést embertársához, ezt kívánja mint társadalmi tag.

Mit kíván az államtól, mint polgár?

E kérdésre könnyű a felelet. Sokat lehetne róla összeírni, de kevés szóba is ki lehet fejezni. „Semmit rólunk, nélkülünk.“

Ezt tanítja a ma már meglehetősen fejlesnek indult alkotmányos élet.

Röviden érintettem most e kérdéseket, különösen az utolsót. Egyelőre csak rá akarom az olvasó figyelmét utalni, a megindult főbb mozgalmakra. De nem sokára visszatérek bővebb tárgyalásukra, mert nagyon korszerűek.*)

H u n f y.

*) T. munkatársunk ezen érdekes, tanulságos fejtegetéseit — a nélkül, hogy mindenben magunkévá tennők — örömezt közöljük tárcánkban. Szerk.

Helyiség változtatása.

Deutsch Gyula

réz- és harangöntő műhelye gépkészítéssel összekötve
1872. Szt. Mihály napjától fogva közép fekete-utczában
141 396. szám alatt van. 1—3

A várutczában 259. sz. alatt 3 lakás rögtön
bérbe kiadó.

Az első emeletben 3 szoba, konyha, kamara,
hozzátartozó hiu, pincze, fáskamara, istálló, sze-
kérzin és gyümölcskerttel.

Földszint az utca felé 2 szoba, konyha,
kamara, faszin, pincze.

Az udvar felé 2 szoba, konyha, faszin,
pincze.

Közelebbi tudósítást ad a tulajdonos

140 **Schmidt Albert.** 1—3

Pályázat.

A bodolai községi iskolához a felsőbb
osztály vezetésére rendes tanító kerestetik.

Törvényszerű képesítettség mellett megki-
vántatik, hogy a magyaron kívül a román
nyelvet is értse.

Részesül igen szép szabad lakásban, tűzifa
és kert illetményben, s 300 o. é. frt. fizetésben.

A pályázatok beadandók okt. 18-ig alól-
írotthoz, Bodolára, utolsó posta Prázmár.

138 2—3 **Béldi Dénes.**
isk. szék elnök.

Eladó birtok.

Alólirt Seps-Szt. Györgyön esiki utczában
314 és 315 sz. alatt fekvő belső telkét a rajta-
levő három különálló és több lakosztályt magá-
ban foglaló lakházzal, pinczékkel és melléképít-
letekkel ezennel áruba bocsátja. Értekezhetni
személyesen vagy levélben Hidvégen (u. p. Föld-
vár) a tulajdonosnál.

137 2—3 **Nagy Sándor,**
ref. lelkész.

GAZDA-TISZTI

állomásra, egy nagyobb jószágokban szolgált,
jó bizonyítványokkal ellátott, nőtlen, tapasztalt
124 **mezei-gazda** 4—6

kerestetik. — Bővebb felvilágosítást, a „Nemere”
szerkesztősége fog az illetőnek adni.

135 2—0

A BRASSÓI közönséges nyugdíj-intézetnek

az utolsó évi-kimutatás szerint az 1871-dik év végén már

859.516 frt. 33 oszt. ért. kr.

jelentékeny tökéje volt, a mely árvai biztosíték mellett 6-tos kamatra kiadva tagjainak kizárólagos sajátjok,

Az 1871-dik év végéig már 226,302 frt. fizettetett ki nyugdíj gyanánt.

Egy egyszerű teljes nyugdíj-jogot ezen intézetnél 12 frt. 60 kr. évi illetéknek 17 éven általi folytonos fizetése által lehet megszerezni,
a mit többszörös illeték fizetés által sokszorozni lehet; azonban a kevésbé vagyonosok is biztosíthatnak a maguk számára 1 frt. 26 kr. évi
illetékek egy, vagy többszörös fizetése által részszerinti nyugdíjakat.

A beállás utáni 18-dik évvel kezdődik a nyugdíjban részesedés. Az első nyugdíj már a legifjabb tagokra nézve is jelentékenyen
nagyobb, mint egy éviilleték, az idősb tagokra nézve pedig az évi illetéket ötszörösön is felülhaladja, s évenként folytonosan növekedik.

A ki a 48-dik életét túlhaladta, első bejelentésekor korutánpótlást kell hogy fizessen annyi évre, a mennyivel a 48-dik évet meg-
haladta azonban ugyanannyi évvel korábban is lépik nyugdíj-élvezetbe.

Az előnyök, melyeket ezen intézet nyújt, oly szembetűnők, miszerint mindenkit, a ki saját vagy hozzátartozói jövőjéről könnyű
szerrel gondoskodni óhajt figyelmeztetnünk kell, hogy új beállási nyilatkozatok, csak október hó végéig fogadtatnak el az igazgatósági irodában,
Brassóban a Lópiacson 35 szám alatt, vagy pedig az intézeti ügynök uraknál; s egy uttal azon tagokat is emlékeztetjük, kik ezen évi
illetékeiket még nem fizették bé, annak ezen határidőig befizetésére, mivel ellenkező esetben az illetékek pontatlan fizetése miatt mulhatatlanul
bekövetkező nyugdíj-élvezetbeni hátravettetésüket csakis maguknak tulajdoníthatnák.

Végezetre az intézet azon tagjai is, kik az 1871-dik évi illetékeiket befizették, felhivatnak, nyugtázóveiknek vagy közvetlenül, vagy
valamelyik ügynök ur általi siető beküldésére, hogy így azok még most nyugdíj-biztosítással cseréltesenek ki, s ezzel a nyugdíj 1873-dik év
január havábani kifizetése netaláni akadályának eleje vétessék.

A szabályok valamint Brassóban az igazgatósági irodában, ugy az intézeti ügynök uraknál is megismerhetők, a hol a kívánt fel-
világosítások is készséggel közöltenek.

Hirdetmény.

Alólírottaknak van szerencsénk a n. é. közönséggel tudatni, miszerint a

„TISZA“

biztosító és jelzálog-bank fő-ügynökségét

átvettük. Biztosítunk tűz és jég ellen a lehető legjutányosabb díjak mellett. Díj-
szabályaink megállapításánál kiterjeszkedünk, az életbiztosítás terén ideig felmerült
minden ágra és modozatra.

És a biztosító t. cz. közönségnek

két millió

frt. mellett felvállalt kötelezettségeinkhez képest megkívántató biztosítékot nyújtunk.

Jelzálogbanküzletünk megkezdését később lesz szerencsénk a n. é. közön-
séggel tudatni.

Midőn ezekre nézt a n. é. közönség becses figyelmét felhívjuk, felkérjük
biztosításait nálunk megtenni és bizalmukkal megtisztelni.

Brassó, 1872. szeptember havában.

„TISZA“ biztosító és jelzálog-bank fő-ügynöksége

SZEKULA és ZACHARIÁS.

Iroda: klastromuteza 8. szám.

139 1—3

A n. é. közönségnek tisztelettel jelentjük, hogy **márvány és homokkő**
készítményeink ügynökségét

Brassó és környéke számára

SERVATIUS & GRAEF

urakra ruháztuk, és őket a szabott gyári árak mellett megrendelések felvételére hatalmaztuk.

Gerenday-féle

emlékmű és építési anyag részvény társaság igazgatósága Pesten.

134 3—3 Árjegyzék és minta gyűjtemény az ügynök uraknál megtekinthető.